

LVIV POLYTECHNIC NATIONAL
UNIVERSITY

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

DEPARTMENT OF HISTORY, MUSEOLOGY
AND CULTURAL HERITAGE

КАФЕДРА ІСТОРИЇ, МУЗЕЄЗНАВСТВА І
КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

ABSTRACTS

of the International scientific and practical conference
**«CULTURAL HERITAGE: INNOVATIVE APPROACHES
AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT»**

SEPTEMBER 9-10, 2022, Lviv, Ukraine

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

Міжнародної науково-практичної конференції
**«КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ТА
СТАЛІЙ РОЗВИТОК»**

9-10 ВЕРЕСНЯ 2022р., Львів, Україна

УДК 930.85:008:001.895(06)

Організатори конференції:

Національний університет «Львівська політехніка»
Кафедра історії, музеєзнавства і культурної спадщини

Organized by:

Lviv Polytechnic National University
Department of History, Museology and Cultural Heritage

Культурна спадщина: інноваційні підходи та сталий розвиток: Тези міжнародної науково-практичної конференції, 9-10 вересня 2022 року / упор. Ю. Курдина. Львів, 2022. 105 с.

Cultural Heritage: Innovative Approaches and Sustainable Development: Abstracts of the International Scientific and Practical Conference, September 9-10, 2022 / ed. Yu.Kurdyna. Lviv, 2022. 105 p.

У збірнику поміщені тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції «Культурна спадщина: інноваційні підходи та сталий розвиток», присвяченої проблемам збереження та актуалізації історико-культурної спадщини, деколонізації культурного простору України, ролі культурної спадщини у системі сталого розвитку суспільства.

Видання призначене для науковців, аспірантів, студентів, музейних працівників та всіх, хто цікавиться тематикою культурної спадщини

За достовірність поданої інформації відповідальність несуть Автори.

ЗМІСТ

PLENARY SESSION ABSTRACTS

<i>Svitlana Muravska</i> . Loses of university heritage in Ukraine during the war 2022.	4
<i>Rimvydas Laužikas, Tadas Žižiūnas, Vladislav V. Fomin</i> . Monitoring of immovable cultural heritage using 3D and artificial intelligence technologies.	6
<i>Joachim Poppek</i> . Historical GIS in the visualisation and analysis of conflicts over natural resources in Galicia in the 19 th century.	9
<i>Caterina Paparello, Patrizia Dragoni</i> . Anti-aircraft protection in the Adriatic region during the between national and international protection.	12
<i>Iryna Hnidyk</i> . Cultural heritage and sustainable development: current tendencies and innovative approaches.	13
<i>Rūta Šermukšnytė</i> . Museum as an education, memorial and demythologizing space: the topic of the rescue of jews in Lithuania during II World War in Lithuanian museums narratives.	15
<i>Поліна Вербицька</i> . Пам'ятник перемоги у Південному Тіролі: контрверсійні наративи й інноваційні підходи.	17
<i>Salvijus Kulevičius</i> . Historical windmills in Lithuania: between images and heritage protection.	19
<i>Oresta Remeshylo-Rybchynska</i> . Social inclusion through preservation and revalorization of architectural heritage (on the example of the palace and park ensemble of the Pidghirts village, Lviv region).	21
<i>Сергій Конюхов</i> . Можливості для деколонізації українських підручників історії.	23

КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА В УМОВАХ ВІЙНИ: ДОСВІД, СТАН ТА МАЙБУТНЄ

<i>Андрій Сова</i> . Внесок Івана Боберського у справі збереження та популяризації пам'яток Українських січових стрільців.	27
<i>Віталій Малімон</i> . Пріоритетні завдання збереження історико-культурної спадщини України в умовах війни.	30
<i>Наталія Чорна</i> . Культурна спадщина як фундамент національної ідентичності: проблеми та необхідність збереження.	33
<i>Ярослав Лисейко</i> . Спадщина сімейної історії: значення генеалогічних студій в формуванні дискурсів минулого в українському суспільстві.	35
<i>Наталія Білоус</i> . Популяризація культурної спадщини під час війни: досвід музею Сержа Лифаря.	37
<i>Олена Лодзинська</i> . Деколонізація і декомунізація культурного простору України через досвід українських шістдесятників.	39

пам'яток, проводити оцифрування вцілілих пам'яток, адже тільки так можна буде зберегти цінну історичну інформацію та провести належні ремонтно-реставраційні роботи у післявоєнний час.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вже зафіксовано 464 епізоди воєнних злочинів росії проти українських об'єктів культурної спадщини та закладів культури. URL: <https://mkip.gov.ua/news/7509.html>.
2. Зараховський О. Є. Сучасний стан державної реєстрації українських нерухомих об'єктів культурної спадщини. *Культура і мистецтво у сучасному світі*. 2019. № 20. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kmss_2019_20_10.
3. Збираємо свідчення злочинів проти культурної спадщини, вчинених російськими окупаційними військами на території України. URL: <https://culturecrimes.mkip.gov.ua>.
4. МКІП зафіксовано близько 250 епізодів воєнних злочинів росіян проти культурної спадщини. URL: <https://mkip.gov.ua/news/7078.html>.
5. Панова С. І. Пам'ятки архітектури як об'єкти цивільних прав : дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2019. 201 с.
6. Про культуру : закон України від 14 грудня 2010 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>.
7. Про охорону культурної спадщини : закон України від 8 червня 2000 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text>.

НАТАЛІЯ ЧОРНА

*д.і.н., професор, завідувач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ
n.chorna@vtei.edu.ua*

КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ЯК ФУНДАМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: ПРОБЛЕМИ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ЗБЕРЕЖЕННЯ

Національна ідентичність – це усвідомлене ототожнення людиною себе з певною конкретною національною спільнотою шляхом прийняття притаманних їй традицій, культури, мови, історії, символіки, цінностей, норм та правил поведінки.

Серед чинників, що здійснюють визначальний вплив на формування національної ідентичності, а разом духовний розвиток нації, вагоме місце займає культурна спадщина. Відповідно до чинного законодавства [1], культурною спадщиною є сукупність успадкованих людством від попередніх поколінь об'єктів культурної спадщини. Згідно з Законом (2000 р.), об'єктами культурної спадщини в Україні визнаються зразки матеріальної культури, що ми їх отримали від попередніх поколінь і які «донесли до нашого часу цінність з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду і зберегли свою автентичність». Питання охорони, збереження, відродження та популяризації нематеріальної складової культурної спадщини в Україні, – не менш важливої, на наш погляд, складової культурного надбання попередників, – свого унормування зазнали у 2008 р., у зв'язку з приєднанням до Конвенції про охорону нематеріальної культурної спадщини [2].

Охорона, збереження, відродження та популяризація об'єктів культурної спадщини у цивілізованих країнах перебуває під пильною увагою та контролем держави, органів місцевого самоврядування, громадських організацій, ін. Цілком виправдано, адже культурна спадщина відіграє

важливу роль у розвитку науки, освіти та культури, формуванні іміджу держави на міжнародній арені, засвідчуючи тяглість її історії та сьогоденний авторитет. Неабиякою є також економічна вигода, що її отримують держави/регіони/дестинації від використання культурної спадщини як туристичного ресурсу. Та головне, що об'єкти культурної спадщини, будучи свідками попередніх епох, формують почуття патріотизму та національної гордості у сучасників, слугують їх моральному та естетичному розвитку, а також вихованню підростаючого покоління, піднесенню його свідомості та гідності, ушляхетненню та духовному розвою.

У зв'язку з вищезазначеним, упродовж тривалого періоду бездержавності України культурна спадщина української нації не лише свідомо нівелювалася, а часто й цілеспрямовано знищувалася пануючими режимами. Особливо показовим у цьому сенсі виявився радянський період української історії, впродовж якого Україна втратила багато пам'яток історії та культури.

Упродовж трьох десятиліть незалежного державотворення велика частина об'єктів культурної спадщини України продовжувала залишатися в незадовільному стані, у зв'язку з неналежним нормативно-правовим забезпеченням охорони та збереження пам'яток, браком необхідного бюджетного фінансування та неможливістю залучення приватних інвестицій, ін.

У 2021 р., вперше за період незалежності, Міністерством культури та інформаційної політики України (далі – МКІП України) було розпочато реалізацію флагманського проекту «Велика реставрація», що передбачав реставрацію, протиаварійні роботи та відновлення об'єктів по всій території країни. Упродовж першого року реалізації проекту ним було охоплено 57 об'єктів (31 об'єкт державної форми власності, а 26 – об'єкти комунальної форми власності) і виділено на них 711,1 млн грн. Упродовж 2022-2024 рр. до проекту планувалося долучити ще близько 150 об'єктів, а на виконання запланованих робіт мало бути виділено близько 3 млрд грн. [3]. Та війна росії проти України внесла в ці плани суттєві корективи.

У зв'язку з повномасштабними бойовими діями в багатьох регіонах держави кожного дня фіксуються нові втрати та руйнування і їх масштаби стають все більш катастрофічними. Так, російські війська навмисно ціляться в унікальні споруди та символи міст, ракетами, бомбами та артилерійськими обстрілами знищують унікальні пам'ятки архітектури, скульптури та історії, маючи на меті знищення України та будь-яких проявів ідентичності української нації.

За інформацією ЮНЕСКО, станом на 30.05.2022 р. в Україні було знищено/пошкоджено 139 об'єктів культури: 62 релігійних об'єктів, 26 історичних будівель, 15 пам'ятників, 17 будівель, призначених для культурних заходів, 12 музеїв та 7 бібліотек [4]. Та приблизно в цей самий час МКІП України було задокументовано 367 воєнних злочинів росії проти культурної спадщини України [5], а вже 09.07.2022 р. на сайті, спеціально створеному Міністерством для фіксації злочинів росії проти культурної спадщини України, йшлося про 399 таких випадки [6]. Разом з тим, слід розуміти, що, аби не зусилля музейників, які в перші дні війни, а то й раніше, евакуювали частину експонатів у безпечні/відносно безпечні місця, а також усіх небайдужих, які, аби захистити нерухомі пам'ятки у різних містах України, обклали їх мішками з піском, дошками або загорнули в пластик, безповоротні втрати були б значно більшими.

Як відомо, знищення об'єктів культурної спадщини, відповідно до Гаазької конвенції (1954 р.), є воєнним злочином, і рано чи пізно росії доведеться за них відповісти. За отримані репарації, а також коштами донорської допомоги союзників Україні вдасться відновити пошкоджену та втрачену архітектуру, відбудувати житлові квартали та цілі міста. Проте ніколи не вдасться повернути людей, які загинули у війні, та час, витрачений на неї. За право жити в незалежній державі, сповідувати національні цінності та зберігати національну ідентичність українському суспільству доводиться сплатити дуже високу ціну. Та немає іншого вибору, ніж вистояти і зробити

Україну «улюбленим домом для нашого народу та могутнім, миротворчим, гідним міжнародної уваги та пошани членом людства» [7].

ЛІТЕРАТУРА

1. Про охорону культурної спадщини : Закон України № 1805-III від 08.06.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text> (дата звернення: 09.07.2022).
2. Конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини. Про приєднання до Конвенції : Закон України № 132-VI (132-17) від 06.03.2008 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_d69#Text (дата звернення: 09.07.2022).
3. Велика Реставрація: в Україні вперше за часів незалежності комплексно підійшли до порятунку культурних пам'яток. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/velika-restavraciya-v-ukrayini-vpershe-za-chasiv-nezalezhnosti-kompleksno-pidijshli-do-poryatunku-kulturnih-pamyatok> (дата звернення: 09.07.2022)
4. Damaged cultural sites in Ukraine verified by UNESCO. URL : <https://www.unesco.org/en/articles/damaged-cultural-sites-ukraine-verified-unesco> (дата звернення: 09.07.2022).
5. МКІП продовжує фіксувати воєнні злочини росіян проти культурної спадщини. URL : <https://mkip.gov.ua/news/7195.html> (дата звернення: 09.07.2022).
6. Зруйнована культурна спадщина України. URL : <https://culturecrimes.mkip.gov.ua/> (дата звернення: 09.07.2022).
7. Гузар Л. Яке значення має культура для нашого життя? *Українська правда*. 2015. 23 березня. URL : <https://www.pravda.com.ua/columns/2015/03/23/7062428/> (дата звернення: 09.07.2022).

ЯРОСЛАВ ЛИСЕЙКО

*к.і.н, доцент кафедри історії,
музеєзнавства і культурної спадщини
Національного університету «Львівська політехніка»*

СПАДЩИНА СІМЕЙНОЇ ІСТОРІЇ: ЗНАЧЕННЯ ГЕНЕАЛОГІЧНИХ СТУДІЙ В ФОРМУВАННІ ДИСКУРСІВ МИНУЛОГО В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Популярність генеалогії в Україні з року в рік росте. Стосується це не лише царини наукових студій генеалогічної тематики, але й ширшого інтересу пересічного українця до історії свого роду. Це видно хоча б із того факту, що в останні десятиліття в Україні активно розвивається сфера комерційних генеалогічних досліджень. Навіть побіжний перегляд результатів пошуку Google за запитами «замовити генеалогію» чи «дослідити родовід» станом на 2022 рік видає біля десятка фірм, що пропонують відповідні послуги. Жваві обговорення тематики, пов'язаної із генеалогічними студіями відбуваються у профільних групах соціальних мереж. Так найбільша українська група дослідників генеалогії UAGenealogy налічує більш як 16 тис. учасників. Члени групи обмінюються своїм досвідом дослідження родоводу, а також активно задають питання і обговорюють практичні кейси щодо пошуку джерел до історії роду, їх відчитання, діляться посиланнями на наукову, мемуарну, краєзнавчу літературу. Все це свідчить,